

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINĖS ADVOKATĖS
ELEANOR SHARPSTON IŠVADA,
pateikta 2015 m. vasario 5 d.¹

Byla C-607/13

**Ministero dell'Economia e delle Finanze,
Agenzia delle Dogane,
Europos Komisija
prieš
Cimmino ir kt.**

(Corte Suprema di Cassazione (Italija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Reglamentas (EB) Nr. 2362/98 — Reikalavimai naujiems bananų importuotojams —
Draudimas naujokams perleisti importo licencijų suteikiamas teises tradiciniams veiklos vykdytojams —
Piktnaudžiavimas teise — Reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 — 4 straipsnio 3 dalis“

1. *Corte Suprema di Cassazione* (Aukščiausiasis kasacinis teismas, Italija) (toliau – prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas) prašo išaiškinti Reglamentą Nr. 2362/98² dėl bananų importo ir Reglamentą Nr. 2988/95³ dėl Europos Sąjungos finansinių interesų apsaugos, kalbant apie procesą, susijusį su keliais naujokais⁴ prekybos bananais srityje. Nuo 1999 m. gegužės mėn. iki 2000 m. gruodžio mėn. tie prekyautojai importuodavo bananus iš trečiųjų šalių lengvatiniu muitų tarifu, paskui iš karto juos vėl parduodavo per kitą naujoką tradiciniam veiklos vykdytojui⁵, prieš importą juos pirkę iš to paties tradicinio veiklos vykdytojo per tą patį naujoką. Tokia sandorių seka leido tradiciniam veiklos vykdytojui Europos rinkoje parduoti bananus, kuriuos jis prieš tai pardavė tarptautinėje rinkoje ir kurie buvo importuoti lengvatiniais muitų tarifais. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, kas pagal Reglamentą Nr. 2362/98 yra naujokas ir ar tokie sandoriai prieštarauja reglamente įtvirtintam draudimui naujokams perleisti importo licencijų suteikiamas teises tradiciniams veiklos vykdytojams. Jei tokie sandoriai yra draudžiami, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, kokios yra pasekmės pagal Reglamentą Nr. 2988/95.

1 — Originalo kalba: anglų.

2 — 1998 m. spalio 28 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 2362/98, nustatantis išsamias Tarybos reglamento (EEB) Nr. 404/93 dėl bananų importo į Bendriją įgyvendinimo taisykles (OL L 293, 1998, p. 32), su pakeitimais, padarytais 1999 m. balandžio 12 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 756/1999 (OL L 98, 1999, p. 10) ir 2000 m. liepos 25 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1632/2000 (OL L 187, 2000, p. 27). Dabar taikomas kitokia tvarka, bet nagrinėjami įvykiai vyko 1999–2000 m., todėl taikomas Reglamentas Nr. 2362/98 su pakeitimais.

3 — 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos (OL L 312, 1995, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 4 t.; p. 340).

4 — Žr. šios išvados 18 punktą.

5 — Žr. šios išvados 17 punktą.

ES teisės aktai

Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo

2. Pagal SESV 325 straipsnio 1 dalį „Sąjunga ir valstybės narės priešinasi Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiam sukčiavimui ir kitoms neteisėtoms veikoms“. Pagal 325 straipsnio 2 dalį „valstybės narės prieš Sąjungos finansiniams interesams kenkiantį sukčiavimą imasi tų pačių priemonių, kurių jos imasi prieš savo pačių finansiniams interesams kenkiantį sukčiavimą“.

Bendras bananų rinkos organizavimas

Tarybos reglamentas Nr. 404/93

3. Reglamentu Nr. 404/93 kuriamas bendras bananų rinkos organizavimas⁶ aprėpiant 1 straipsnio 2 dalyje apibūdintus produktus pagal Kombinuotosios nomenklatūros (toliau – KN)⁷ kodus.

4. Reglamento Nr. 404/93 10 konstatuojamojoje dalyje nustatyta, kad reikia numatyti metų tarifinės kvotos atidarymą ir kad netradiciniams bananams⁸ iš Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybių (toliau – AKR valstybės) būtų taikomas nulinis muitas pagal Lomės konvencijos susitarimus.

5. 13 konstatuojamojoje dalyje nustatyta, kad, administruojant tarifinę kvotą, reikia daryti skirtumą „tarp, viena vertus, veiklos vykdytojų, kurie anksčiau pardavinėjo trečiųjų šalių bananus ir netradicinius AKR valstybių bananus, ir, kita vertus, veiklos vykdytojų, kurie anksčiau pardavinėjo Bendrijoje užaugintus bananus, kartu paliekant tam tikrą kiekį naujiems veiklos vykdytojams, kurie dar neseniai ėmėsi komercinės veiklos arba tik ruošiasi imtis komercinės veiklos šiame sektoriuje“.

6. IV antraštinė dalis yra susijusi su prekyba su trečiosiomis šalimis. Pagal 15 straipsnio 1 dalį Bendrojo muitų tarifo muitų normos buvo taikomos 1 straipsnio 2 dalyje išvardytiems produktams, nebent Reglamente Nr. 404/93 būtų numatyta kitaip. IV antraštinėje dalyje „tradicinis importas iš AKR valstybių“ arba „tradiciniai AKR bananai“ – tai „priede išvardytų valstybių kilmės bananų importas į Bendriją iki 857 700 tonų (grynojo svorio) per metus“ (16 straipsnio 1 dalis); „netradicinis importas iš AKR valstybių“ arba „netradiciniai AKR bananai“ – tai „AKR valstybių kilmės ir tų, kuriems netinka 1 dalyje pateiktas apibrėžimas, bananų importas į Bendriją“ (16 straipsnio 2 dalis); ir „importas iš trečiųjų šalių, kurios nėra AKR valstybės“ arba „trečiųjų valstybių bananai“ – tai „trečiųjų valstybių, kurios nėra AKR valstybės, kilmės bananai, importuojami į Bendriją“ (16 straipsnio 3 dalis).

7. Pagal 17 straipsnį importo licencijos (galiojančios visoje Bendrijoje) buvo būtinos norint vykdyti bet kokių bananų importą į Bendriją. Iš esmės tos licencijos buvo išduodamos pateikus užstatą ir įsipareigojus vykdyti importą Reglamento Nr. 404/93 sąlygomis licencijos galiojimo laikotarpiu.

6 – 1993 m. vasario 13 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 404/93 dėl bendro bananų rinkos organizavimo (OL L 47, 1993, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 13 t., p. 388) 1 straipsnio 1 dalis. Nagrinėjamu laikotarpiu buvo iš esmės taikoma versija su pakeitimais, padarytais 1998 m. liepos 20 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1637/98 (OL L 210, 1998, p. 28; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 23 t., p. 304). Pakeitimas, padarytas 1999 m. gegužės 17 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1257/1999 (OL L 160, 1999, p. 80; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 25 t., p. 391), įsigaliojusiu iki nagrinėjamo laikotarpio pabaigos, neturėjo poveikio šioje byloje nagrinėjamos nuostatomis.

7 – Žr. 1987 m. liepos 23 d. Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 2658/87 dėl tarifų ir statistinės nomenklatūros bei dėl Bendrojo muitų tarifo (OL L 256, 1987, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 2 sk., 2 t., p. 382) su pakeitimais.

8 – Žr. šios išvados 6 punktą.

8. 18 straipsnio 1 dalyje numatyta kiekvienais metais nustatyti trečiųjų valstybių ir netradicinių AKR bananų importui 2 200 000 tonų (grynojo svorio) tarifinę kvotą. Trečiųjų valstybių bananų importui pagal tarifinę kvotą taikomas 75 EUR už toną muitas, o netradicinių AKR bananų importui muitas netaikomas. 18 straipsnio 2 dalyje numatyta nustatyti papildomą tarifinę kvotą tų pačių rūšių bananams. Pagal 18 straipsnio 3 dalį tradicinių AKR bananų importui muitas nebuvo taikomas. Be to, 18 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad netradiciniams AKR bananams, kurių importuojami kiekiai viršija nurodytas tarifines kvotas, taikomas 15 straipsnyje nurodytas muitas vienai tonai, sumažintas 200 EUR.

9. Nuo 1999 m. gegužės mėn. iki 2000 m. gruodžio mėn. (laikotarpiu, kai vyko įvykiai, dėl kurių teikiamas šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą) bananams taikyta bendroji muito norma buvo daugiau kaip 10 kartų didesnė, nei importui pagal tarifinę kvotą taikyta lengvatinė norma⁹.

Komisijos reglamentas Nr. 2362/98

10. Reglamentu Nr. 2362/98 įgyvendinamas Reglamentas Nr. 404/93. Jame nustatytos taisyklės, kaip taikyti bananų importo pagal tarifinę kvotą tvarką (pagal Reglamento Nr. 404/93 18 straipsnio 1 ir 2 dalis) ir tradicinių AKR bananų importo tvarką (pagal Reglamento Nr. 404/93 16 straipsnį) bei importo tvarką ne pagal tas kvotas¹⁰.

11. 5 konstatuojamojoje dalyje nustatyta, kad „tradiciniai veiklos vykdytojai“ ir „naujokai“ turėtų būti apibrėžti pagal vienodus kriterijus ir nedarant skirtumo, iš kurių trečiųjų valstybių ar AKR valstybių jie vykdo importą.

12. Pagal 6 konstatuojamąją dalį tarifinių kvotų ir tradicinių AKR bananų reikėjo palikti naujokams, ir šis visas paskirstomas kiekis turėjo būti pakankamas, kad leistų veiklos vykdytojams dalyvauti importo veikloje ir skatintų sveiką konkurenciją.

13. 8 konstatuojamojoje dalyje numatyta:

„<...> iš kelerių metų patirties taikant Bendrijos bananų importo tvarką matyti, kad reikia griežtinti naujiems veiklos vykdytojams taikomus tinkamumo kriterijus, kad nebūtų registruojami visiškai fiktyvūs tarpininkai, o kiekiai nebūtų paskirstomi pagal dirbtines ar spekuliacines paraiškas; <...> visų pirma pagrįsta reikalauti minimalios patirties importuojant panašius produktus (šviežius produktus pagal [KN] 7, 8 ir, tam tikromis sąlygomis, 9 skirsnius); <...> taip pat, kad nebūtų teikiama paraiškų metinėms kvotoms, nesusijusių su tikraisiais veiklos vykdytojų pajėgumais, pagal kurias nebūtų teikiamos paraiškos dėl importo licencijos atitinkamam kiekiui, paraiškai dėl metinės kvotos pateikti turėtų būti taikomas reikalavimas pateikti importo licencijos užstatą; <...> užstatas turėtų būti nedelsiant gražinamas, kai veiklos vykdytojai faktiškai išnaudoja savo metines kvotas; <...> tuo pat tikslu, paskirstant metinę kvotą kitais metais, reikėtų taikyti minimalią ankstesnės metinės kvotos panaudojimo normą; <...> galiausiai reikėtų nustatyti sąlygas, kuriomis „naujokai“ gali pateikti į „tradicinių veiklos vykdytojų“ grupę.“

14. 14 konstatuojamojoje dalyje numatyta, jog „tai, kad kiekvieną licenciją, sertifikatą ar išrašus iš jų galima perduoti tik vienam perėmėjui, skatina prekybos santykių tarp įvairių registruotų veiklos vykdytojų vystymąsi“. Tačiau „tai, kad „naujokams“ leidžiama perduoti licenciją „tradiciniams veiklos vykdytojams“, neturėtų skatinti fiktyvios prekybos, spekuliacinio arba trikdyti įprastą prekybą“.

9 — Žr. 1998 m. spalio 26 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 2261/98, iš dalies keičiantį Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2658/87 I priedą (OL L 292, 1998, p. 1).

10 — Reglamento Nr. 2362/98 1 straipsnio pirma pastraipa.

15. Pagal 18 konstatuojamąją dalį nacionalinėms kompetentingoms institucijoms atlikus patikrinimus ir patikras prireikus būtų galima taikyti veiklos vykdytojų referencinių kiekių ar metinių kvotų korekcijas; nei referenciniai kiekiai, nei metinės kvotos negalėjo būti laikomos teisėtai suteiktomis teisėmis ar teisėtai veiklos vykdytojų lūkesčiais.

16. 2 straipsnio 1 dalyje tarifinės kvotos (ir tradiciniai AKR kiekiai) buvo suskirstyti taip: 92 % kvotų skirta tradiciniams veiklos vykdytojams, o likę 8 % – naujokams.

17. 3 straipsnio pirmoje pastraipoje „tradiciniai veiklos vykdytojai“ apibrėžiami kaip „ekonominės veiklos vykdytojai, įsisteigę Europos Bendrijoje, kai nustatomi jų referenciniai kiekiai ir kai jie registruojami pagal 5 straipsnį <...>¹¹, kurie faktiškai importavo minimalų trečiųjų valstybių ir (arba) AKR valstybių bananų kiekį savo sąskaita, kad vėliau parduotų juos Bendrijoje per nustatytą referencinį laikotarpį“¹²). Pagal 4 straipsnio 1 dalį tokie veiklos vykdytojai turėjo gauti vienodą referencinį kiekį remiantis referenciniu laikotarpiu faktiškai importuotais bananų kiekiais.

18. 7 straipsnyje „naujokai“ apibrėžiami taip:

„Europos Bendrijoje įsisteigę ekonominės veiklos vykdytojai, kurie registracijos metu:

- a) savarankiškai ir savo sąskaita vertėsi komercine veikla importuodami [KN] 7 ir 8 skirsniuose klasifikuojamus šviežius vaisius ir daržoves arba 9¹³ skirsnyje klasifikuojamus produktus per vienerius iš trejų metų iki tų metų, kai buvo pateikta registracijos paraiška; ir
- b) versdamiesi savo veikla per a punkte nurodytą laiką importavo produkcijos, kurios deklaruota muitinės vertė yra 400 000 arba daugiau eurų.“

19. 8 straipsnio 1 dalyje išvardyti dokumentai, kuriuos reikia pateikti registruojantis kaip naujokui:

- a) dokumentas, patvirtinantis įrašymą į valstybės narės prekybos registrą arba kitas [kompetentingoms] institucijoms priimtinas registraciją patvirtinantis dokumentas;
- b) patvirtinimas, kad importuoti 7 straipsnio a punkte minėto sektoriaus produktai, pateikiant importo licencijas arba, kai importo licencija neprivaloma, atitinkamus muitinės dokumentus;
- c) nepriklausomo, atestuoto bei įregistruoto buhalterio liudijimo kopija, patvirtinanti 7 straipsnio b punkte reikalaujamos vertės importą, arba atitinkamų muitinės deklaracijų kopijos su muitinės antspaudu“.

20. Norėdami atnaujinti įregistravimą, veiklos vykdytojai pagal 8 straipsnio 4 dalį „pateikia kompetentingoms institucijoms įrodymus, kad jie iš tikrųjų savo sąskaita importavo ne mažiau kaip 50 % einamiesiems metams jiems paskirto kiekio“.

21. Pagal 9 straipsnio 1 dalį atitinkami ūkio subjektai turėjo prašyti skirti jiems metinę kvotą registruodamiesi (atnaujindami registraciją).

22. Pagal 10 straipsnį naujokai galėjo tapti tradiciniais veiklos vykdytojais po trejų metų komercinės veiklos nuo pirmosios registracijos datos, jei jie yra užsiregistravę pagal 5 straipsnį (kuriame nustatyta tradicinių veiklos vykdytojų registracijos tvarka) ir atitinka 3 straipsnyje įtvirtintas sąlygas.

11 — 5 straipsnyje nustatyta registracijos tvarka ir išvardyti paraiškos dokumentai.

12 — Pagal 4 konstatuojamąją dalį „faktiškai importuotus kiekius reikėtų tikrinti pagal dokumentus, pagal kuriuos bananai buvo išleisti į laisvą apyvartą, t. y. pagal importo licencijas ir atitinkamus muitinės dokumentus“.

13 — Šiuose skirsniuose klasifikuojami „valgomosios daržovės ir kai kurie šakniavaisiai bei gumbavaisiai“ (7 skirsnis), „valgomieji vaisiai ir riešutai; citrusinių vaisių arba melionų žievelės ir luobos“ (8 skirsnis) ir „kava, arbata, matė ir prieskoniai“ (9 skirsnis).

23. 11 straipsnio 1 dalyje teigiama¹⁴:

„Valstybės narės yra atsakingos už šio skirsnio nuostatų [dėl naujokų] laikymosi užtikrinimą.

Visų pirma, jos tikrina, ar atitinkami veiklos vykdytojai yra aktyvūs kaip savarankiški 7 straipsnyje nurodyto sektoriaus prekių į Bendriją importuotojai ir kaip valdymo, personalo bei veiksmų atžvilgiu nepriklausomi ekonominiai vienetai. Kai yra pagrindas įtarti, jog šių reikalavimų nesilaikoma, paraiškos dėl įregistravimo ir prašymai dėl metinio paskyrimo priimami tik tada, kai veiklos vykdytojas pateikia kompetentingas nacionalines institucijas tenkinantį minimų reikalavimų laikymosi įrodymą.“

24. 13 straipsnio 2 dalyje numatyta:

„Kai, siekiant gauti neteisėtą įregistravimą, referencinį kiekį arba, kai taikoma, metinį paskyrimą, imamas nesažiningų manipuliacijų arba pateikiami suklastoti dokumentai, toks įregistravimas, referencinis kiekis arba kiekių paskyrimas panaikinami nepažeidžiant visų susijusių nacionalinių teisės aktų taikymo.

Be to, šiais atvejais dvejus metus po tų metų, kuriais buvo nustatytas pažeidimas, veiklos vykdytojui uždraudžiama bet kurioje valstybėje narėje prašyti naujo įregistravimo“.

25. Pagal 20 straipsnio 1 dalį „pagal licencijas nepanaudoti kiekiai perskirstomi pateikus paraišką tiems patiems veiklos vykdytojams, neatsižvelgiant į tai, ar jie turi teises ar jos jiems perleidžiamos, kad jie juos naudotų tų pačių metų, kai buvo išduotos pirminės licencijos, kitą ketvirtį“ ir „pirminių licencijų užstatai negražinami už nepanaudotus kiekius“.

26. 21 straipsnio 1 dalyje numatyta galimybė perleisti importo licencijas vienam jas perimančiam veiklos vykdytojui Reglamento Nr. 3719/88¹⁵ 9 straipsnyje nustatytais sąlygomis. 21 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad teises galima perleisti: iš vienu pagal 5 straipsnį įregistruotų tradicinių veiklos vykdytojų kitiems pagal 5 straipsnį įregistruotiems tradiciniams veiklos vykdytojams; iš tradicinių veiklos vykdytojų pagal 8 straipsnį įregistruotiems naujiems veiklos vykdytojams; ir iš vienu naujų veiklos vykdytojų kitiems naujiems veiklos vykdytojams. Tačiau naujokams neleidžiama perleisti teises tradiciniams veiklos vykdytojams.

Skolos muitinei ir importo licencijos

Tarybos reglamentas Nr. 2913/92

27. Reglamento Nr. 2913/92¹⁶ 4 straipsnyje „skola muitinei“ apibrėžiama kaip „asmens prievolė sumokėti pagal galiojančias Bendrijos nuostatas atitinkamoms prekėms taikomų importo muitų (importo skola muitinei) <...> sumą“. Pagal 201 straipsnio 1 dalies a punktą importo skola muitinei atsiranda „išleidžiant į laisvą apyvartą importo muitais apmokestinamas prekes“ ir, kaip nustatyta 201 straipsnio 2 dalyje, tuo metu, kai priimama atitinkama muitinės deklaracija. 201 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad skolininku iš esmės laikomas deklaraciją pateikęs asmuo. Atsižvelgiant į tai, kaip būtent atsiranda skola muitinei, skolininkai gali būti ir kiti asmenys.

28. Jeigu vieną skolą muitinei privalo sumokėti keli asmenys, jie pagal 213 straipsnį solidariai atsako už tokią skolą.

14 — Žr. taip pat Reglamento Nr. 2362/98 10 konstatuojamąją dalį.

15 — Žr. šios išvados 31 punktą.

16 — 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 2913/92, nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą (OL L 302, 1992, p. 1) su pakeitimais (toliau – Bendrijos muitinės kodeksas).

29. 217–232 straipsniuose nustatytos skolos muitinei išieškojimo taisyklės.

Komisijos reglamentas Nr. 3719/88

30. Reglamente Nr. 3719/88 konsoliduotos žemės ūkio produktų importo ir eksporto licencijų bei išankstinio nustatymo sertifikatų sistemos taikymo taisyklės¹⁷. 5 konstatuojamojoje dalyje importo ir eksporto licencijų paskirtis apibūdinama kaip „tinkamas rinkos organizavimo administravimas“. Pagal 12 konstatuojamąją dalį importo licencijos kartais naudojamos „kiekybinėms importo priemonėms administruoti“, ir šiuo atveju „reikalavimas pateikti įrodymus, kad licencija buvo panaudota, yra nustatytas ne tik tinkamo administravimo tikslais, bet yra esminė sąlyga administruojant kiekybines priemones“.

31. 9 straipsnio 1 dalyje numatyta: „<...> Licencijų arba sertifikatų suteikiamas teisės licencijos arba sertifikato savininkas perleidžia jų galiojimo laikotarpį. <...> [Yra perleidžiamos teisės] į nepanaudotus kiekius, nurodytus licencijoje, sertifikate ar jų išrašė“. Pagal 9 straipsnio 4 dalį „[t]eisių gavėjas negali perleisti teisių toliau ar grąžinti jas savininkui“.

Europos Sąjungos finansinių interesų apsauga

32. Reglamento Nr. 2988/95 penktoje konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad: „neteisėtą veiką ir jai taikomas administracines priemones bei už ją skiriamas nuobaudas nustato atskirų sektorių taisyklės pagal šį reglamentą“.

33. Pagal 1 straipsnio 2 dalį „pažeidimas“ – tai „bet kuris Bendrijos teisės aktų nuostatų pažeidimas, susijęs su ekonominės veiklos vykdytojo veiksmų ar neveikimo, dėl kurio Bendrijų bendrajam biudžetui ar jų valdomiems biudžetams padaroma žala sumažinant ar iš viso prarandant pajamas, gaunamas iš tiesiogiai Bendrijų vardu surinktų nuosavų lėšų, arba darant nepagrįstas išlaidas“.

34. Pagal 2 straipsnio 2 dalį „[a]dministracinių nuobaudų skirti negalima, nebent tai būtų įtvirtinta Bendrijos teisės akte, galiojusiame iki pažeidimo padarymo“.

35. Pagal 4 straipsnį:

„1. Įvykdžius bet kokią pažeidimą, neteisingai įgyta nauda paprastai panaikinama:

- įpareigojant sumokėti nustatytas sumas arba grąžinti neteisėtai įgytas sumas,
- visiškai arba dalinai nusavinant užstatą, kuris buvo pateiktas kartu su paskirtos sumos prašymu arba tada, kai buvo gautas išankstinis mokėjimas.

2. Taikant 1 dalyje nurodytas priemones apsiribojama įgytos naudos panaikinimu ir, jei taip yra numatyta, palūkanomis, kurias galima nustatyti pagal vienodą palūkanų normą.

3. Jeigu nustatoma, kad veiksmis buvo siekiama gauti naudos, kuri neatitinka konkrečiu atveju taikomų Bendrijos teisės tikslų, dirbtinai sukuriant sąlygas, būtinas tokiai naudai gauti, toji nauda, atsižvelgiant į kiekvieną konkretų atvejį, panaikinama arba sutrukdoma ją gauti.

17 — 1988 m. lapkričio 16 d. Komisijos reglamentas (EEB) Nr. 3719/88, nustatantis bendrąsias išsamias taisykles dėl žemės ūkio produktų importo ir eksporto licencijų bei išankstinio nustatymo sertifikatų sistemos taikymo (OL L 331, 1988, p. 1). Reglamentas kelis kartus buvo iš dalies pakeistas ir vėliau panaikintas 2000 m. birželio 9 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1291/2000, nustatančiu bendrąsias išsamias taisykles dėl importo ir eksporto licencijų bei išankstinio nustatymo sertifikatų sistemos taikymo žemės ūkio produktams (OL L 152, 2000, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 29 t., p. 145).

4. Šiame straipsnyje numatytos priemonės nelaikomos nuobaudomis.“

Italijos teisės aktai

36. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas aiškina, kad bet koks importo skola muitinei vengiantis sumokėti asmuo iš esmės baudžiamas nuo 2 iki 10 kartų didesne nei skolos suma bauda. Neteisėtai gauta nauda mokant mažesnio tarifo muitus dėl draudžiamo naujoko importo licencijos perleidimo tradiciniam veiklos vykdytojui prilyginama kontrabandai.

Faktinės aplinkybės, procesas ir pateikti klausimai

37. *S.I.M.B.A. SpA* (toliau – *S.I.M.B.A.*), įmonė, atstovaujama R. ir R. Orsero, buvo bananų tradicinė importuotoja ir didmeninė platintoja Italijoje. Ji turėjo bananų importo licencijas pagal šios rūšies importuotojams skirtas tarifines kvotas.

38. *Rico Italia srl* (toliau – *Rico*), įmonė, atstovaujama M. Misturelli, taip pat buvo bananų importuotoja Italijoje, kuri, būdama naujokė, turėjo bananų importo licencijas pagal tarifinę kvotą.

39. Kitos šalys yra Italijos importuotojų, kurie buvo įregistruoti kaip naujokai, grupė šviežių vaisių ir daržovių sektoriuje. Šiai grupei priklauso įmonės, kurioms atstovavo atitinkamai G. Lorenzon, E. Palombini ir M. Surian. Šias įmones (išskyrus *Rico*) vadinsiu „Italijos naujokėmis“.

40. Teismo posėdyje paaiškėjo, kad *S.I.M.B.A.*, *Rico* ir Italijos naujokės nepriklausė tai pačiai įmonei.

41. *S.I.M.B.A.* pirkdavo bananus trečiojoje šalyje ir parduodavo juos *Rico*, ši paskui parduodavo bananus Italijos naujokėms *S.I.M.B.A.* nustatyta pirkimo kaina. Tada tos naujokės importuodavo bananus pagal Italijos užsienio prekybos ministerijos išduotas AGRIM importo licencijas ir mokėdavo muitus pagal lengvatinį muitų tarifą. *S.I.M.B.A.* informuodavo *Rico* apie visus vykdytinus importo ir prekybos sandorius, įskaitant importuotinių bananų kiekį, kokybę ir kainą. *Rico* garantavo *S.I.M.B.A.*, kad Italijos naujokės gaus AGRIM importo licencijas. Ji taip pat rūpindavosi visais administraciniais formalumais ir apmokėdavo draudimo išlaidas.

42. Naujokės parduodavo importuotus bananus *Rico*, ši po to sistemiškai parduodavo juos *S.I.M.B.A.* iš anksto nustatyta ir sumokėta kaina. *Rico* mokėta kaina dengdavo naudojimosi AGRIM importo licencijomis išlaidas. Paskui *S.I.M.B.A.* transportuodavo bananus į sandėlius, o vėliau teikdavo juos rinkai. Pati *S.I.M.B.A.* buvo pasirašiusi sutartį su *Del Monte*, kuri mokėdavo jai komisinius, kai *S.I.M.B.A.* parduodavo bananus Europos rinkoje.

43. 2005 m. gruodžio 21 d. sprendimu *Tribunale di Verona* (Veronos pirmosios instancijos teismas) nuteisė *Rico* atstovą už kontrabandą ir melagingus parodymus. Jam buvo nurodyta sumokėti kompensaciją, kurios suma turėjo būti nustatyta atskirame civiliniame procese. *Tribunale di Verona* vis dėlto preliminariai nusprendė, kad jis turėtų sumokėti 300 000 EUR *Ministero dell'Economia e delle Finanze* (Ūkio ir finansų ministerijai) ir *Agenzia delle Dogane* (muitinei), bet ne Komisijai, ir kartu padengti šių trijų į baudžiamąją bylą įstojusių šalių, kurios siekė kompensacijos už patirtą žalą (toliau – civilinio proceso šalys), išlaidas. *S.I.M.B.A.* atstovai ir naujokių atstovai buvo išteisinti.

44. *Rico* atstovas ir civilinio proceso šalys apskundė *Tribunale di Verona* sprendimą *Corte d'appello di Venezia* (Venecijos apeliaciniam teismui). 2011 m. lapkričio 24 d. pastarasis priėmė sprendimą nutraukti procesinius veiksmus prieš vieną *S.I.M.B.A.* atstovą dėl jo mirties. Jis nusprendė, kad baigėsi *Rico* atstovo padarytiems nusikaltimams taikomas senaties terminas, tačiau nurodė, kad jo civilinė atsakomybė išlieka.

45. Civilinio proceso šalys apskundė *Corte d'appello di Venezia* sprendimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, šis savo prašyme priimti prejudicinį sprendimą paaiškino, kad jis turi nustatyti, ar bananai turėjo būti importuoti taikant visą, ar lengvatinį muitų tarifą.

46. Paaškindamas, kodėl reikia priimti prejudicinį sprendimą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia šiuos *Corte d'appello di Venezia* nustatytus ir pateiktose pastabose minėtus faktus: i) Italijos naujokės neturėjo infrastruktūros bananams sandėliuoti ir jiems saugoti; ii) jos pirkdavo bananus turėdamos vienintelį tikslą įforminti juos muitinėje taikant sumažintą muitų tarifą ir vėl parduoti juos *Rico* sutarta kaina; iii) visą garantijos praradimo riziką prisiimdavo S.I.M.B.A., o ne Italijos naujokės; iv) importo muitas, kurį turėjo mokėti Italijos naujokės, jau buvo įtrauktas į iš anksto (*Rico* ir Italijos naujokių) sutartą kainą; v) bananų pirkimo ir pardavimo kainos buvo sutartos, todėl dėl jų nekilo jokios rizikos (ar galimybės pasipelnyti svyruojant kainoms); ir vi) *Del Monte* mokėdavo komisinius S.I.M.B.A., o ne Italijos naujokėms.

47. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas sustabdė procesą ir paprašė Teisingumo Teismo atsakyti į šiuos klausimus:

- „1. Ar Reglamento (EB) Nr. 2362/98 11 straipsnis, kuriame numatyta, jog valstybės narės užtikrina, kad ūkio subjektai importuotų savo sąskaita ir kaip savo valdymu, personalu bei veikla nepriklausomi ūkio vienetai, turi būti aiškinamas taip, kad muitų lengvatos netaikomos importui, kurį tradicinio veiklos vykdytojo sąskaita vykdo subjektai, tik formaliai atitinkantys šiame reglamente „naujokams“ keliamus reikalavimus?
2. Ar pagal Reglamentą (EB) Nr. 2362/98 leidžiama tradiciniam veiklos vykdytojui parduoti bananus, nesančius Sąjungos teritorijoje, naujokui, su kuriuo susitariama dėl bananų įvežimo į Sąjungos teritoriją taikant lengvatinį muitų tarifą ir vėlesnio jų perpardavimo šiam tradiciniam veiklos vykdytojui už tokią kainą, dėl kurios buvo susitarta prieš vykdant tokį sandorį, nepatiriant jokios realios verslo rizikos ir nesiimant jokių tokios operacijos organizavimo priemonių?
3. Ar antrajame klausime nurodytas susitarimas yra Reglamento (EB) Nr. 2362/98 21 straipsnio 2 dalyje numatyto draudimo perleisti naujokų teises tradiciniams veiklos vykdytojams pažeidimas ir dėl to atliktas perleidimas laikomas negaliojančiu ir turi būti taikomas visas, o ne lengvatinis muitų tarifas, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 2988/95 4 straipsnio 3 dalį?“

48. Pastabas raštu šioje byloje pateikė G. Lorenzon, R. Orsero, E. Palombini, M. Surian, Italijos vyriausybė ir Komisija. 2014 m. lapkričio 12 d. teismo posėdyje jie visi, išskyrus G. Lorenzon, pateikė pastabas žodžiu.

Vertinimas

Preliminarios pastabos

49. Neginčijama, kad tarp S.I.M.B.A. ir *Rico*, viena vertus, bei tarp *Rico* ir Italijos naujokių, kita vertus, buvo sudaryti susitarimai. Taip pat pripažįstama, kad bananai patekdavo į Europos rinką šiems veiklos vykdytojams atliekant daugybę sandorių.

50. Mano nuomone, visi pateikti prejudiciniai klausimai yra susiję su tuo, ar pagal ES teisę buvo kokių nors pažeidimų vykdant tuos sandorius, ir, jeigu taip, kokių pasekmių tai turi.

51. Pirmasis klausimas iš esmės susijęs su naujoko statuso išsaugojimo sąlygomis. Kaip suprantu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas daro prielaidą, kad naujokas „formaliai“ atitiko tas sąlygas. Tačiau jeigu naujokas turėjo importuoti bananus savo sąskaita, remiantis būtent tuo, kad jis importuodavo bananus tradicinio veiklos vykdytojo vardu, būtų galima daryti išvadą, kad tos sąlygos *nebuvo* įvykdytos. Pirmiausia apsvarstysiu, ar ta sąlyga tebetaikoma importuojant bananus *po* registracijos. Tai būtina, nes Reglamento Nr. 2362/98 7 ir 11 straipsniuose nustatytos sąlygos, kurios yra taikomos *prieš* registraciją ir jos *metu* ir kurios pirmiausia susijusios su kitų produktų, ne bananų, importu. Jei sąlyga buvo taikoma po registracijos, būtina išnagrinėti jos reikšmę.

52. Antrasis klausimas susijęs su tuo, ar Reglamentu Nr. 2362/98 draudžiama taikyti lengvatinį muitų tarifą pagal tarifinę kvotą naujokams perkant trečiųjų valstybių bananus per kitą naujoką iš tradicinio veiklos vykdytojo ir paskui importuojant juos į Sąjungą pagal tarifinę kvotą, kad perparduotų tuos bananus tam pačiam tradiciniam veiklos vykdytojui per tą patį naujoką ir kad tradicinis veiklos vykdytojas vėliau galėtų parduoti juos Europos rinkoje. 3 klausimu teiraujamasi dėl 2 straipsnyje aprašytos schemos ir klausama, ar ja pažeidžiama Reglamento Nr. 2362/98 21 straipsnio 2 dalis, pagal kurią naujokams draudžiama perleisti importo licencijų suteikiamas teises tradiciniams veiklos vykdytojams. Mano nuomone, šie du klausimai, kurie iš dalies sutampa, yra aktualūs, tik jei naujokės buvo tinkamai įregistruotos ir išsaugojo tą savo statusą. Todėl atsakydama į abu klausimus pradėsiu nuo šios prielaidos.

53. Teikdamas trečiąjį klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat prašo paaiškinti, kokios yra pasekmės pagal Reglamento Nr. 2988/95 4 straipsnio 3 dalį pažeidus Reglamento Nr. 2362/98 21 straipsnio 2 dalį.

54. Galiausiai tai, kad Komisija Italijos teismuose buvo civilinio proceso šalis, nereiškia (kaip teisingai pažymi pati Komisija), kad ji, kaip institucija, negali teikti pastabų raštu dėl Europos Sąjungos Teisingumo Teismo Statuto 23 straipsnio antros pastraipos, kurioje, be kita ko, yra įtvirtinta šalių ir Komisijos teisė teikti pareiškimus arba rašytines pastabas bylose, kuriose Teisingumo Teismo prašoma priimti prejudicinį sprendimą. Komisijos teikiamos pastabos abiem atvejais turi atitikti jos užduotį pagal ES sutarties 17 straipsnio 1 dalį „remti bendruosius Sąjungos interesus“ ir „užtikrina, kad Sutartys ir priemonės, kurių [Sutartimis] vadovaudamasi imasi institucijos, būtų taikomos“.

Priimtinumai

55. Savo rašytinėse pastabose ir teismo posėdyje į bylą įstojusios Italijos naujokės pabrėžė, kad faktai, kuriais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas grindžia savo klausimus¹⁸, neatitinka pirmosios instancijos teismo ir apeliacinio teismo nustatytų faktų. Jų teigimu, vadinasi, prejudiciniai klausimai yra nepriimtini.

56. Tikrinti ir vertinti faktus, dėl kurių kilo ginčas, turėtų ne Teisingumo Teismas. Tai nacionalinių teismų¹⁹ užduotis, ir jų jurisdikcija šioje srityje yra reglamentuojama nacionalinės teisės. Be to, galioja prezumpcija, kad nacionalinio teismo su aiškinimu susiję klausimai yra aktualūs atsižvelgiant į jo apibūdintas faktines ir teises aplinkybes. Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti prejudicinį sprendimą, tik jei yra pakankamai akivaizdu, kad pateikti klausimai neturi jokio ryšio su pagrindinės bylos aplinkybėmis ar dalyku, kad problema hipotetinė arba kad Teisingumo Teismas neturi būtinos faktinės ir teisinės informacijos, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus²⁰.

18 — Žr. pirmiausia šios išvados 46 punktą.

19 — Žr., pavyzdžiui, Sprendimo *Accor*, C-310/09, EU:C:2011:581, 37 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką bei *ProRail*, C-332/11, EU:C:2013:87, 30 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką.

20 — Žr., pavyzdžiui, Sprendimo *Kušionová*, C-34/13, EU:C:2014:2189, 38 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką.

57. Šioje byloje prejudiciniai klausimai yra aiškiai susiję su prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo aprašytomis faktinėmis aplinkybėmis. Todėl laikau juos priimtinais.

Naujoko statuso išsaugojimo sąlygos (1 klausimas)

58. Manoma, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo abejonės dėl Italijos naujokių statuso yra susijusios su tuo, kaip, viena vertus, buvo gauta pirminė registracija ir, kita vertus, su bananų importu po registracijos ir gavus metines kvotas bei importo licencijas.

59. Atrodo, neginčytina, kad Italijos naujokės atitiko Reglamento Nr. 2362/98 7 straipsnyje nustatytas sąlygas, kurios (įskaitant reikalavimą, kad jos nepriklausomai ir savo sąskaita vykdytų šviežių vaisių ir daržovių (iš principo kitų nei bananų) importo komercinę veiklą)²¹ iš esmės buvo susijusios su ankstesne ar registracijos metu vykdyta importo veikla.

60. Jei *Rico* dalyvavo Italijos naujokėms įgyjant registraciją, nemanau, kad vieno veiklos vykdytojo dalyvavimas rengiant kito veiklos vykdytojo paraišką registracijai savaime prieštarauja Reglamento Nr. 2362/98 7 straipsnio a punktui ar pagal jį draudžiamas. Tai taip pat savaime nėra sukčiavimas, kaip apibrėžta to reglamento 13 straipsnio 2 dalyje. Mano nuomone, veiklos vykdytojo veiksmus ir dokumentus reikėtų laikyti apgaulingais, jeigu jų tikslas ar poveikis būtų nuslėpti sprendimui dėl naujoko statuso svarbius faktus ir jei atlikus vertinimą pagal tuos nuslėptus faktus būtų priimtas sprendimas nesuteikti statuso. Taigi 13 straipsnio 2 dalyje iš esmės kalbama apie veiklos vykdytojo sąžiningumą ir registruojantis pateiktų įrodymų tikslumą, kad būtų įvykdyti svarbiausi registracijos statusui įgyti būtini kriterijai. Turėdama omenyje, jog buvo atskira sąlyga (apie kurią kalbėsiu toliau), kad įregistruoti naujokai turėjo importuoti bananus savo sąskaita, manau, kad registruoti galėtų būti atsisakyta, jei būtų nustatyta, kad veiklos vykdytojas pateikė paraišką dėl registracijos, bet tokios sąlygos neįvykdė. Mano nuomone, jei tas faktas būtų tyčia nuslėptas, būtų taikoma 13 straipsnio 2 dalis.

61. Nuogaštavimų dėl Italijos naujokių *Rico* ir S.I.M.B.A. santykių pirmiausia kyla dėl tam tikrų sandorių, dėl kurių įregistruotos Italijos naujokės importuodavo bananus: sandoriai vyko *po* Italijos naujokių registracijos.

62. Ar pagal Reglamentą Nr. 2362/98 reikalaujama, kad įregistruoti naujokai savo sąskaita verstųsi bananų importo komercine veikla, kuria jie turi teisę verstis turėdami naujokų statusą? Iš pirmo klausimo prielaidos matyti, kad taip.

63. Reglamente Nr. 2362/98 nebuvo jokios aiškios nuostatos (panašios į 7 straipsnį dėl naujoko statuso *įgijimo*), kuri nustatytų sąlygas, kaip *išsaugoti* naujoko statusą. Tačiau jame buvo nustatyti reikalavimai dėl registracijos galiojimo pratęsimo ir tradicinio veiklos vykdytojo statuso *įgijimo*.

64. Taigi 8 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad naujoko statuso galiojimas pratęsiamas atsižvelgiant į tai, ar įregistruoti naujokai faktiškai importavo *savo sąskaita* bent 50 % jiems tais metais skirto bananų kiekio. Tas reikalavimas nereiškę, mano nuomone, kad iki 49,9 % kiekio jie galėjo importuoti kito veiklos vykdytojo sąskaita. Tai veikiau buvo sąlyga, pagal kurią reikalaujama išnaudoti minimalią metinės kvotos dalį siekiant užtikrinti, kad tinkamai įregistruoti naujokai faktiškai dalyvautų bananų importo veikloje ir rinka dėl to taptų konkurencingesnė.

21 — Plg. su 3 straipsnyje pateikta tradicinių veiklos vykdytojų apibrėžtimi. Taip pat žr. Reglamento Nr. 404/93 tryliką konstatuojamąją dalį. Jei paraiškos teikėjas anksčiau yra importavęs bananus (bet neatitiko reikalavimų tradicinio veiklos vykdytojo statusui įgyti), visam tokiam importui ir iki registracijos, ir jos metu buvo taikomi 7 straipsnio a punkto reikalavimai, nebent buvo nustatyta kitaip, nes bananai klasifikuojami KN 8 skirsnyje.

65. Tai, kad tam tikras importuotojas galėtų neimportuoti visų pagal importo licencijas skirtų (ir užstatu užtikrintų) kiekių, nebūtinai turėjo daryti poveikį to naujoko statusui. Jis tiesiog galėjo nuspręsti prisiimti finansines pasekmes, visų pirma netekti užstato (dalies)²². Arba, pavyzdžiui, galėjo nuspręsti atsisakyti tam tikrų arba visų savo teisių į šio skirto kiekio dalį (20 straipsnis) ar perleisti jas kitiems naujokams (21 straipsnis). Perleidus teises jų gavėjas įgijo teisę vykdyti importą (savo sąskaita).

66. Be to, pagal 21 straipsnio 2 dalį naujokams draudžiama perleisti bet kokią dalį savo teisių (neatsižvelgiant į tai, ar jie atitiko minimalaus išnaudojimo sąlygą pagal 8 straipsnio 4 dalį) tradiciniams veiklos vykdytojams, nes tai galėtų paskatinti fiktyvią prekybą, spekuliacijas ar sutrikdyti įprastą prekybą²³, taip pat prieštarautų pačiam tikslui, t. y. dalį turimų kiekių palikti naujokams. Taigi 21 straipsnio 2 dalis patvirtina, kad, naudodamiesi savo teisėmis, patys naujokai visuomet turėjo veikti savo sąskaita. Būtų buvę netikslinga uždrausti naujokui perleisti teises tradiciniam veiklos vykdytojui ir kartu leisti naujokams, kurie turėjo vykdyti veiklą nepriklausomai ir savo sąskaita anksčiau importuodami panašius produktus, kad įgytų naujoko statusą, importuoti bananus tradicinio veiklos vykdytojo sąskaita. Rezultatas būtų buvęs toks, kad tradiciniai veiklos vykdytojai galėtų naudotis įregistruotais naujokais, kad importuotų bananus jų sąskaita ir pagal jų nurodymus, o naujokų importo veikla taptų fiktyvi, ir taip būtų pažeidžiamas 21 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas draudimas. Reglamentu Nr. 2362/98 būtent tokio rezultato siekiama išvengti.

67. Pagal Reglamentą Nr. 2362/98 buvo iš esmės paskirstomos turimų tarifinių kvotų ir tradicinių AKR bananų kiekių dalys tradiciniams veiklos vykdytojams ir naujiems veiklos vykdytojams²⁴, taip pat nustatomos taisyklės, kas galėtų registruotis, kad gautų šias dalis ir jas išnaudotų. Taip reglamentuojant bananų importo rinką Reglamento Nr. 2362/98 tikslas buvo sumažinti riziką, kad tradicinis veiklos vykdytojas kontroliuos rinką arba sustiprins savo pozicijas, kad apribotų ar eliminuotų kitų veiklos vykdytojų konkurenciją, įskaitant tuos, kurie anksčiau neimportavo AKR ar trečiųjų valstybių bananų. Juo buvo užtikrinama, kad nauji veiklos vykdytojai bananų sektoriuje, ypač importo rinkoje, turėtų sąžiningų galimybių dėl būtent jiems skiriamos tarifinės kvotos dalies. Kuo daugiau naujokų atsirastų importo rinkoje ir paskui taptų tradiciniais veiklos vykdytojais, tuo rinka būtų konkurencingesnė. Kaip paaiškinta Reglamento Nr. 404/93 14 konstatuojamojoje dalyje, importo licencijų išdavimo sistemos tikslas buvo užtikrinti, kad nenutrūktų esami komercijos ryšiai ir kartu būtų sudarytos sąlygos tam tikrai prekybos struktūrų raidai.

68. Atsižvelgdamas į Reglamentą Nr. 896/2001²⁵ (kuriuo buvo panaikintas ir pakeistas, be kita ko, Reglamentas Nr. 2362/98²⁶) Teisingumo Teismas pripažino, kad kovos su spekuliacine ar fiktyvia praktika išduodant importo licencijas tikslas buvo neleisti tarifinę kvotą jau turinčiam tradiciniam veiklos vykdytojui vėl gauti tą pačią netradiciniams veiklos vykdytojams skirtą tarifinę kvotą per su juo susijusį tarpininką kitą veiklos vykdytoją²⁷. Teisingumo Teismas konstatavo, kad nustatyta, jog tokia praktika „gali suteikti galimybę naujiems tikriems veiklos vykdytojams veikti rinkoje ir taip išplėsti savo ūkinę veiklą“²⁸. Tokie patys argumentai buvo aktualūs ir kalbant apie to reglamento pirmąją.

69. Be to, pagal Reglamentą Nr. 2362/98 tradiciniai veiklos vykdytojai turėjo faktiškai būti importavę minimalų bananų kiekį savo sąskaita, kad vėliau juos parduotų per nustatytą referencinį laikotarpį²⁹. Ta sąlyga taip pat buvo taikoma naujokams, tapusiems tradiciniais veiklos vykdytojais³⁰.

22 — Žr. Reglamento Nr. 2362/98 20 straipsnį.

23 — Žr. Reglamento Nr. 2362/98 14 konstatuojamąją dalį.

24 — Žr., pavyzdžiui, Reglamento Nr. 2362/98 6 ir 7 konstatuojamąsias dalis.

25 — 2001 m. gegužės 7 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 896/2001, nustatantis Tarybos reglamento (EEB) Nr. 404/93 taikymo išsamias taisykles dėl bananų importavimo į Bendriją tvarkos (OL L 126, 2001, p. 6; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 32 t., p. 150) su pakeitimais ir pataisymais.

26 — Žr. 2 išnašą.

27 — Sprendimo *Di Lenardo ir Dilexport*, C-37/02 ir C-38/02, EU:C:2004:443, 84 punktas.

28 — Sprendimo *Di Lenardo ir Dilexport*, EU:C:2004:443, 87 punktas.

29 — Reglamento Nr. 2362/98 3 straipsnis.

30 — Reglamento Nr. 2362/98 10 straipsnis.

70. Vadinas, pagal Reglamentą Nr. 2362/98 veiklos vykdytojai turėjo vykdyti veiklą savo sąskaita – ir kad patektų į naujokų grupę, ir kad joje liktų.

71. Tokiu atveju valstybės narės pagal 11 straipsnį taip pat turėjo užtikrinti, kad ta sąlyga būtų įgyvendinama. Čia norėčiau pabrėžti, kad 11 straipsnio 1 dalies pirmasis sakinyss buvo suformuluotas pakankamai plačiai, kad aprėptų ir naujoko statuso įgijimo, ir jo išsaugojimo sąlygas.

72. Taigi, vykdydami importo veiklą naujokai turėjo veikti savo sąskaita ir prisiimti komercinę riziką. Be to, kad jie turėjo būti ekonominės veiklos vykdytojai³¹, jų vykdomas importas (t. y. prekių įvežimas į Sąjungos muitų teritoriją³²) turėjo būti komerciniu požiūriu reikšmingas: vykdomas priėmus nepriklausomą sprendimą, o su juo susijusi nauda ir sąnaudos turėjo atitekti jiems, o ne kitoms šalims. Toks pat aiškinimas patvirtinamas ir Reglamente Nr. 404/93 (įgyvendinamu Reglamentu Nr. 2362/98), kuriame nustatytas principas, kad licencijos išduodamos veiklos vykdytojams, prisiėmusiems su prekyba bananais susijusią *komercinę riziką*³³.

73. Vertindama, ar tam tikra importo veikla vyko neprisiimant komercinės rizikos ir visiškai trečiosios šalies (komercinei) naudai, manau, kad nacionalinis teismas turėtų bent palyginti pardavimo kainas (šiuo atveju tai kainos, kurias mokėjo ir ėmė Italijos naujokės ir *Rico*) ir visų pirma išnagrinėti, ar jų skirtumas buvo didesnis už importuojant bananus naujokės patirtas bendrąsias sąnaudas (įskaitant muitus, užstatą, draudimo ir administracines išlaidas), taip sudarydamas pelno dydį. Tačiau net jeigu yra aišku, kad komercinio pelno nėra, to nepakanka, kad būtų padaryta išvada, jog naujokė negalėjo veikti savo sąskaita (importas patiriant nuostolius vis dėlto gali būti vykdomas importuotojo sąskaita, jei neįrodyta kitaip). Todėl būtina išsamiau apsvarstyti tą sandorių grandinę. Kam atiteko importo sąnaudos? Ar pelnas atiteko kitam importo veikloje dalyvavusiam veiklos vykdytojui, ar susijusiems veiklos vykdytojams?

74. Tačiau nors naujokių ištekliams turėjo joms leisti verstis importo veikla, nei pagal 7 straipsnio a punktą, nei pagal kitas Reglamento Nr. 2362/98 nuostatas nereikalaujama, kad jos turėtų tam tikrą infrastruktūrą importuotiems bananams saugoti ir gabenti. Tame reglamente nenurodyta, kad teisės aktų leidėjas ketino nustatyti konkrečią bananų importo sandorių grandinę arba kad naujokas būtinai turėtų saugoti (ir nokinti) bananus prieš parduodamas juos didmenininkui ar mažmenininkui. Priešingai, Reglamento Nr. 404/93 15 konstatuojamojoje dalyje kalbama apie tai, kad Komisija turėtų jausti būtinumą „vengti trikdyti įprastus prekybinius santykius tarp asmenų, užimančių skirtingas vietas prekybos grandinėje“. Reglamentu Nr. 2362/98 taip pat nedraudžiama importuotojui parduoti prekes iš karto po importo kitai šaliai prekybos grandinėje. Tame reglamente svarbiausia buvo naujokų dalyvavimas vykdamas veiklą viename konkrečiame tos grandinės etape (importo etape).

75. Taigi tai, kad prieš importą ir (arba) paraišką dėl registracijos metinių kvotų ir importo licencijų naujokas susitarė, kad pirks ar parduos kitų veiklos vykdytojų bananus bei naudosis kitų veiklos vykdytojų įranga bananams transportuoti, saugoti ar nokinti, nėra registracijos kliūtis pagal Reglamento Nr. 2362/98 7 straipsnio a punktą. Tai neturėtų būti kliūtis ir siekiant išsaugoti naujoko statusą.

31 — Žr. Reglamento Nr. 2362/98 8 straipsnio 1 dalies a punktą. Žr. taip pat Reglamento Nr. 2362/98 12 straipsnio 1 dalį, taikomą tradicinių veiklos vykdytojų ir naujokų registracijai, pagal kurią jie turi būti „teisiškai įsisteigę pagal aptariamą komercinės veiklos vykdymą reglamentuojančius nacionalinės teisės aktus“.

32 — Rezultatas: prekės yra išleistos „į laisvą apyvartą“, t. y.: i) „toje valstybėje narėje yra atlikti importo formalumai ir sumokėti mokėtini muitai arba lygiaverčio poveikio mokesčiai“; ir ii) „šiems gaminiams nebuvo taikytas visiškas arba dalinis atleidimas nuo tokių muitų ar mokesčių“ (žr. SESV 29 straipsnį). Pagal Bendrijos muitinės kodekso 79 straipsnio antrą pastraipą „[t]ai reiškia, kad prekėms pritaikytos prekybos politikos priemonės, atlikti kiti nustatytieji prekių importo formalumai ir kad prekės apmokestintos visais teisiškai privalomais sumokėti muitais“.

33 — Žr. Reglamento Nr. 404/93 15 konstatuojamąją dalį (išskirta mano).

76. Iš tiesų, atsižvelgiant į bananų rinkos ypatumus, tokie susitarimai dažnai gali būti būtini. Istoriskai susiklostė, kad šioje rinkoje dominavo keli vertikaliosios integracijos tarptautiniai veiklos vykdytojai, kurie dažnai kontroliuodavo visą prekybos grandinę, įskaitant plantacijų nuosavybę, gamybą (auginimą, pakavimą ir kokybės kontrolę), gabenimą, importą, nokinimą, saugojimą ir platinimą ir kurie gaudavo pelno dėl didelės masto ekonomijos. Vėliau ši rinka labiau susiskaldė. Nauji veiklos vykdytojai į ją patenka įvairiais prekybos grandinės etapais, nepaisant to, kad patekimas į rinką gali brangiai kainuoti ir būti sudėtingas. Kadangi bananai – gendanti prekė, tuos etapus būtina kruopščiai planuoti. Taigi, darant prielaidą, kad į rinką patenkantis veiklos vykdytojas nėra vertikalčiai integruotas, kad valdytų visus ar daugumą prekybos grandinės etapų, tikėtina, kad patekimas į rinką priklausys nuo (pradinės ir galutinės grandies) susitarimų su kitais veiklos vykdytojais³⁴.

77. Bendras bananų rinkos organizavimas sukurtas remiantis principu, kad importuojant bananus dalyvautų ir tradiciniai veiklos vykdytojai, ir naujokai, kad būtų „skatinama sveika konkurencija“³⁵. Mano nuomone, tokie konkurenciniai santykiai negalėtų susiklostyti, jei dviejų kategorijų veiklos vykdytojai laisvai nenumatytų savo elgesio rinkoje, visų pirma kalbant apie sprendimų priėmimą ir su tikruoju importu susijusią veiklą. Taigi, jei tradicinis veiklos vykdytojas turėtų lemiamos įtakos kito veiklos vykdytojo elgesiui, susijusiam su jo prekybos politikos importo aspektais, ir pastarasis vykdytų visus jam (tiesiogiai ar netiesiogiai per tarpininką) duodamus pirmojo nurodymus dėl bananų importo, pastarasis veiklos vykdytojas negalėtų būti laikomas veikiančiu savo sąskaita. Tai faktiškai tik reikštų, kad tai būtų priemonė tradiciniam importuotojui sustiprinti savo poziciją rinkoje ir dar labiau pakenkti konkurencijai.

78. Tokių konkurencinių santykių negalėtų būti ir tuo atveju, jei naujokas, nors ir formaliai nepriklausomas nuo tradicinio veiklos vykdytojo, vis dėlto (laisvai) sutiktų vykdyti schemą, pagal kurią jis importuotų bananus pagal savo importo licencijas to tradicinio veiklos vykdytojo sąskaita.

79. Aiškinimas, kad po registracijos naujokas turi vykdyti tikrąją veiklą savo sąskaita, taip pat atitinka tikslą, suformuluotą Reglamento Nr. 2362/98 8 konstatuojamojoje dalyje, kad, taikant griežtesnius tinkamumo kriterijus, reikėtų vengti registruoti visiškai fiktyvius veiklos vykdytojus ir skirti kvotas pagal fiktyvias ar spekuliacines paraiškas. Teisės aktų leidėjas jau ir anksčiau reagavo į akivaizdus piktnaudžiavimo nustatytomis sąlygomis atvejus sugriežtindamas ir patikslindamas tinkamumo kriterijus. Vis dėlto, nors šiais pakeitimais piktnaudžiavimo tikimybė galėjo būti sumažinta, jokiais teisės aktais neįmanoma užtikrinti nulinės piktnaudžiavimo teise rizikos.

80. Todėl darau išvadą, kad Reglamento Nr. 2362/98 7 straipsnio a dalį ir 8 straipsnio 4 dalį reikėtų aiškinti kaip reikalaujančias, kad veiklos vykdytojai veiktų savo sąskaita ir tam, kad įgytų registraciją, ir tam, kad išsaugotų naujokų statusą. Veikimą „savo sąskaita“ reikėtų aiškinti kaip reiškiantį, kad veiklos vykdytojai turėtų veikti savo tikslais ir prisiimti komercinę riziką.

Reglamento Nr. 2362/98 21 straipsnio 2 dalis ir piktnaudžiavimas teise (2 ir 3 klausimai)

81. Pagal Reglamento Nr. 2362/98 21 straipsnio 2 dalį naujokams draudžiama perleisti importo licencijų suteikiamas teises tradiciniams veiklos vykdytojams. Kitais atvejais perleidimas nebuvo draudžiamas ir buvo vertinamas „kaip priemonė, skirta konkurenciniam ūkio subjektų, prekiaujančių Bendrijos ir AKR bananais, pajėgumui skatinti ir valstybių narių rinkų integravimui palengvinti“³⁶.

34 — Žr., pavyzdžiui, FAO „Besikeičiantis tarptautinių bendrovių vaidmuo pasaulinėje prekyboje bananais“ (www.fao.org/docrep/019/i3746e/i3746e.pdf) ir UNCTAD duomenis (www.unctad.info/en/Infocomm/Agricultural_Products/Banana).

35 — Žr. Reglamento Nr. 2362/98 6 konstatuojamąją dalį.

36 — Sprendimo *Vokietija / Taryba*, C-280/93, EU:C:1994:367, 86 punktas.

82. Šioje byloje Italijos naujokės neperleido savo teisių pagal savo importo licencijas S.I.M.B.A., o pačios importavo bananus ir išleido juos į laisvą apyvartą. Taigi iš pirmo žvilgsnio atrodytų, kad 21 straipsnio 2 dalies buvo laikomasi. Tačiau bananų savininkas vis dėlto kelis kartus keitėsi prieš juos importuojant ir vėliau.

83. Pritariu Komisijai, kad pagal Reglamento Nr. 2362/98 21 straipsnio 2 dalį neribojamas nei bananų pardavimas trečiojoje šalyse, nei jų pardavimas atgal importavus, net jei tie sandoriai vyko iš anksto susitarus. Teismas laikėsi panašios pozicijos Sprendime *SICES ir kt.*³⁷ dėl Reglamento Nr. 341/2007³⁸ 6 straipsnio 4 dalies ir, mano nuomone, Reglamento Nr. 2362/98 21 straipsnio 2 dalyje tokia situacija tiesiog nebuvo reglamentuota, todėl nebuvo uždrausta.

84. Tačiau jei toks naujojo veiklos vykdytojo perleidimas tradiciniam veiklos vykdytojui būtų leidžiamas, tradicinis veiklos vykdytojas savo sąskaita galėtų importuoti didesnę bananų kiekį pagal lengvatinę muitų normą.

85. Taigi, jei tam tikrų sandorių, kurie pagal Reglamentą Nr. 2362/98 būtų leistini, poveikis ir tikslas buvo sukurti tradiciniam veiklos vykdytojui tokias pačias sąlygas, kokiomis jis naudotųsi įvykus draudžiamam licencijų perleidimui, tai vis dėlto galėtų būti laikoma Reglamento Nr. 2362/98 21 straipsnio 2 dalies pažeidimu piktnaudžiaujant teise.

86. Kad tradiciniam veiklos vykdytojui būtų sudarytos tokios pat sąlygos, naujokas turi būtinai importuoti ir po to parduoti bananus (per tarpininką arba ne) atgal tam tradiciniam veiklos vykdytojui. Kad tradicinis veiklos vykdytojas pasinaudotų lengvatiniais muitais, tam tikrame etape veiklos vykdytojas turėtų veikti ne savo sąskaita, o tradicinio veiklos vykdytojo sąskaita.

87. Jei toks veiklos vykdytojas yra bananus importuojantis naujokas, jis neatitinka sąlygų, kuriomis galėtų išsaugoti naujoko statusą. Tačiau tradicinis veiklos vykdytojas galėjo (neteisėtai) naudotis lengvatine muitų norma dėl kito veiklos vykdytojo veiksmų sandorių grandinėje. Taigi tai, kad nustatyta, jog naujokas importavo bananus savo sąskaita, dar nereiškia, kad nebūtina tikrinti, ar teise piktnaudžiauta kitur grandinėje.

88. Tokį patikrinimą, prireikus, turėtų atlikti kompetentingas nacionalinis teismas³⁹. Sprendime *SICES ir kt.* (sprendimas buvo priimtas jau pateikus prašymą priimti sprendimą šioje byloje) Teisingumo Teismas išaiškino, kaip tai turi būti daroma.

89. Sprendimas *SICES ir kt.* susijęs su panašiomis faktinėmis aplinkybėmis esant panašiam kontekstui. Ten reikėjo nagrinėti Reglamentą Nr. 341/2007⁴⁰, kuriame nustatytos lengvatinės patekimo į česnakų importo rinką sąlygos ir tarifinės kvotos, reikalaujama importo licencijos⁴¹ siekiant užkirsti kelią sukčiavimui, susijusiam su česnakų kilme, ir tradiciniai importuotojai atskiriami nuo naujųjų. Siekiant apsaugoti konkurenciją ir užkirsti kelią spekuliacijoms bei piktnaudžiavimui paskirstant importo licencijas, Reglamentu Nr. 341/2007 draudžiama perleisti tokias licencijas ir baudžiama už kelių parašų teikimą⁴². Dėl nustatyto specifinio muto importas ne pagal tarifinę kvotą tapo nepelningas.

37 — Sprendimas *SICES ir kt.*, C-155/13, EU:C:2014:145. Žr. šios išvados 89 punktą.

38 — 2007 m. kovo 29 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 341/2007, kuriuo leidžiama naudoti iš trečiųjų šalių importuojamų česnakų ir tam tikrų kitų žemės ūkio produktų tarifinę kvotą, nustatantis jos administravimo tvarką ir įvedantis importo licencijų bei kilmės sertifikatų sistemą (OL L 90, 2007, p. 12). Reglamento Nr. 341/2007 6 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad „A licencijų suteiktos teisės neperleidžiamos“. Dėl A licencijų žr. 41 išnašą.

39 — Sprendimo *SICES ir kt.*, EU:C:2014:145, 34 punktą ir jame nurodyta teismo praktika. Taip pat žr. mano išvados *Vonk Dairy Products*, C-279/05, EU:C:2006:373, 61 ir 64 punktus.

40 — Visų pirma žr. to reglamento 4 straipsnio 2 ir 3 dalis.

41 — „A licencijos“ buvo importo licencijos česnakams, išleistiems į laisvą apyvartą pagal įvairias tradiciniams ir naujiems česnakų iš Argentinos, Kinijos ir kitų trečiųjų šalių importuotojams skirtas kvotas. Žr. Reglamento Nr. 341/2007 5 straipsnio 2 dalį.

42 — Žr. Reglamento Nr. 341/2007 14 konstatuojamąją dalį.

90. Pasirodo, kad keli nauji importuotojai nepaisė to draudimo ir pasinaudojo lengvatinių patekimo į rinką sąlygų ir tarifinių kvotų schema: viena iš dviejų įmonių pagal savo importo licencijas pirkdavo česnakus iš Kinijos tiekėjo; arba juos parduodavo naujiems veiklos vykdytojams, kurie paskui česnakus importuodavo ir vėl parduodavo vienai iš dviejų įmonių, veikusių kaip tradicinis importuotojas ir kaip didmenininkas, kurios prieš importą būdavo susitarusios pirkti česnakus, kai jie bus išleisti į laisvą apyvartą.

91. Remdamasis savo nusistovėjusia praktika, pagal kurią piktnaudžiavimas teise nustatomas su sąlyga, kad yra keli objektyvūs ir subjektyvūs elementai ir kad nacionalinis teismas turi juos patvirtinti⁴³, Teisingumo Teismas nagrinėjo, ar tokia sandorių seka būtų draudžiama pagal Reglamento Nr. 341/2007 6 straipsnio 4 dalį⁴⁴.

92. Dėl objektyvių elementų pasakytina kad Teisingumo Teismas nustatė, jog tam, kad būtų išsaugota tikrųjų importuotojų konkurencija, nė vienas importuotojas neturėtų turėti galimybės kontroliuoti rinkos. Tas tikslas nebuvo pasiektas, nes vykdydamas nagrinėjamus sandorius „Sąjungoje esantis pirkėjas, kuris yra ir tradicinis importuotojas, tokiais sandoriais neįgyja teisės į tai, kad jo referencinis kiekis <...> būtų skaičiuojamas įtraukiant prekių, kurias jis įsigijo iš importuotojų po to, kai buvo atlikti su jomis susiję muitinės formalumai, kiekius“. Be to, Teisingumo Teismas nustatė, kad tokie sandoriai leido pirkėjui (nebeturinčiam teisės importuoti česnakų taikant lengvatinį muitų tarifą) „apsirūpinti taikant lengvatinį muitų tarifą importuotais česnakais ir išplėsti savo įtaką rinkoje viršijant jam skirtą tarifinės kvotos dalį“⁴⁵.

93. Dėl subjektyvaus elemento Teisingumo Teismas konstatavo, kad reikėjo įrodyti, jog „importuotojai turėjo ketinimą suteikti tokį pranašumą minėtam pirkėjui ir kad sandoriai šių importuotojų atveju neturėtų bet kokio ekonominio ir komercinio pateisinimo“. Kartu reikėjo atsižvelgti į tai, kad „importuotojai turi pareigą naudoti jiems išduotas A licencijas ir dėl to numatytos sankcijos, taigi jie turi faktinį interesą importuoti“. Nors tokie sandoriai „šių importuotojų atveju *a priori* negali būti laikomi neturinčiais ekonominio ir komercinio pateisinimo“, Teisingumo Teismas nusprendė, kad „[v]is dėlto negali būti atmesta galimybė, kad, esant tam tikroms aplinkybėms, tokie sandoriai, kaip nagrinėjamieji pagrindinėse bylose, buvo sudaryti dirbtinai, siekiant pagrindinio tikslo – pasinaudoti lengvatiniu muto tarifu“. Tarp aplinkybių, į kurias atsižvelgiant būtų galima nustatyti dirbtinį sandorių pobūdį, yra aplinkybė, kad licencijų turintis importuotojas nepatyrė jokios komercinės rizikos, nes ją faktiškai padengė pirkėjas, kuris yra ir tradicinis importuotojas. Toks dirbtinumas gali išplaukti ir iš aplinkybės, kad importuotojų pelno marža nedidelė arba česnakų pardavimo kainos, kurias importuotojai taikė Europos Sąjungoje esantiems pirkėjams, yra mažesnės nei rinkos kainos⁴⁶.

94. 40 punkte Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad tokie sandoriai gali reikšti piktnaudžiavimą teise⁴⁷, jeigu jie buvo sudaryti dirbtinai, siekiant pagrindinio tikslo – pasinaudoti lengvatiniu muto tarifu. Norėdamas patikrinti, ar yra piktnaudžiavimas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi atsižvelgti į visus konkretaus atvejo faktus ir aplinkybes, įskaitant komercinius sandorius prieš nagrinėjamą importą ir po jo.

43 — Sprendimo *SICES ir kt.*, EU:C:2014:145, 31–34 punktai.

44 — Sprendimo *SICES ir kt.*, EU:C:2014:145, 28 punktas.

45 — Sprendimo *SICES ir kt.*, EU:C:2014:145, 35 ir 36 punktai.

46 — Sprendimo *SICES ir kt.*, EU:C:2014:145, 37–39 punktai.

47 — Man atrodo, kad gali kilti neaiškumų dėl Teisingumo Teismo nuorodos (angliškoje sprendimo versijoje) į „abuse of rights“ (piktnaudžiavimas teisėmis), kuri faktiškai susijusi su situacija, laikytina „abuse of law“ (piktnaudžiavimu teise) – atsižvelgiant į tai, kad toks atskyrimas numatytas ES teisėje. Žr., pvz., A. Saydé „Abuse of EU Law and Regulation of the Internal Market“, *Oxford: Hart*, 2014, p. 16–43.

95. Mano nuomone, tokia pati išvada darytina svarstant, ar buvo piktnaudžiuojama teise, kai veiklos vykdytojai sukūrė tradiciniam veiklos vykdytojui tokias pačias sąlygas, kurios būtų susiklosčiusios, jeigu jam būtų perleistos tinkamai įregistruotų naujokų turimos importo licencijos siekiant vienintelio tikslo – neteisėtai įgyti pranašumą pagal ES teisę⁴⁸.

96. Čia reikėtų pradėti nuo to, kad naujokai buvo įregistruoti tinkamai ir tenkino šio statuso išsaugojimo sąlygas. Jei veiklos vykdytojo netenkino šių sąlygų, jis negalėjo turėti naujoko statuso, todėl negalėjo importuoti bananų naudodamasis tokiems veiklos vykdytojams skirta tarifinės kvotos dalimi. Nebebūtų jokio tinkamo pagrindo tam veiklos vykdytojui ir toliau turėti importo licencijas, gautas jam anksčiau turint naujoko statusą. Nebuvo poreikio naudotis nebeegzistuojančia importo teise⁴⁹. Todėl tos importo licencijos tapo nebegaliojančios ir ūkio subjektas nebegalėjo gauti naujų.

97. Jei naujoko statuso išsaugojimo sąlygos buvo tenkinamos, vadinasi, veiklos vykdytojai importuodavo bananus savo sąskaita. Tačiau nors taikant šias sąlygas galimo piktnaudžiavimo atvejų gerokai sumažėjo, vis dėlto rizika, kad naujokas galėtų dalyvauti vykdamas keletą sandorių, prieštaraujančių Reglamento Nr. 2362/98 tikslams, įskaitant 21 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą draudimą, visiškai neišnyko.

98. Dėl piktnaudžiavimo teise objektyviojo elemento man atrodo, kad šios sąlygos pagrindai didele dalimi sutampa su Reglamento Nr. 2362/98⁵⁰ tikslais.

99. Taigi dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamų sandorių galėtų sumažėti konkurencija ir naujokų galimybės faktiškai patekti į rinką ar į ją patekus veiksmingai joje veikti. Taikydamas šią schemą (kurią apibūdino prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas) tradicinis veiklos vykdytojas faktiškai galėjo padidinti savo tarifinės kvotos dalį ir importuoti daugiau bananų su lengvatiniu muitų tarifu. Dėl to nukentėjo tarifinės kvotos valdymas, nes iškrypo prekybos pobūdis ir buvo sunku nustatyti, kas iš tikrųjų atsakingas už bananų importą pagal tarifinę kvotą.

100. Dėl piktnaudžiavimo teise subjektyviojo elemento kyla klausimas, ar veiklos vykdytojai ketino pasinaudoti netinkamu pranašumu taikant ES teisę ir dirbtinai sukuriant tokiam pranašumui įgyti būtinas sąlygas⁵¹.

101. Norint nustatyti, ar pagrindinis sandorio tikslas buvo įgyti netinkamą pranašumą, vien atskirai nagrinėjamų faktų gali nepakakti⁵². Todėl pats naudojimas pagal ES teisę leidžiamų sandorių teikiama ekonomine nauda nėra piktnaudžiavimas. Tačiau kartu nagrinėjant šiuos faktus gali paaiškėti, kad vienas ar daugiau veiklos vykdytojų ketino suteikti tradiciniam veiklos vykdytojui netinkamą pranašumą dalyvaudami importo veikloje, neturinėjoje ekonominio ir komercinio pagrindimo nei naujokams, kurie faktiškai vykdė importą, nei kitiems veiklos vykdytojams, kurie dalyvavo sandoriuose iki importo ir po jo.

102. Iš esmės kompetentingas nacionalinis teismas privalo ištirti sandorių pobūdį, tikslą, struktūrą ir įvairių šalių santykius, kad nustatytų, ar visa sandorių seka būtų įvykusi, jei nebūtų naudinga mokėti mažesnę muitą.

103. Taigi šioje byloje kompetentingas nacionalinis teismas turėtų ištirti, kuriam veiklos vykdytojui teko importo sąnaudos ir kuris gavo naudos importuojant ir vykdamas kitus sandorius. Tam reikia patikrinti tradicinio veiklos vykdytojo (S.I.M.B.A.) ir tarpininkės naujokės (*Rico*) bei pastarosios ir importą vykdžiusių Italijos naujokių susitarimus ir sandorius siekiant nustatyti, ar (kai kurie) veiklos vykdytojai ketino suteikti S.I.M.B.A. galimybę gauti naudos vykstant draudžiamam Italijos naujokių

48 — Plg. su Sprendimo *SICES ir kt.*, EU:C:2014:145, 30 punktu ir jame nurodyta teismo praktika.

49 — Dėl importo licencijų paskirties žr. šios išvados 30 punktą.

50 — Žr. šios išvados 66–68 ir 77–79 punktus.

51 — Žr., pavyzdžiui, Sprendimo *Emsland-Stärke*, C-110/99, EU:C:2000:695, 59 punktą.

52 — Sprendimo *SICES ir kt.*, EU:C:2014:145, 33 punktas ir jame nurodyta teismo praktika.

gautų importo licencijų suteikiamų teisių perleidimui *Rico* iniciatyva bei *Rico* ir S.I.M.B.A. susitarimu. Taigi svarbu iširti, ar dėl sandorių padidėjo S.I.M.B.A. tenkanti tarifinės kvotos dalis tokia kaina, kuri buvo lygi naudojimosi Italijos naujokių importo licencijomis sąnaudoms (tai būtų perleidimo kaina). Taip pat kainas, kuriomis Italijos naujokės pirkdavo ir parduodavo bananus, reikia palyginti su rinkos kainomis ir importo sąnaudomis. Taigi su kiekvienu sandoriu susijusi kaina padės suprasti, ar buvo piktnaudžiavimo teise subjektyvusis elementas, ar ne.

104. Be to, nacionalinis teismas turi nustatyti, ar *Rico*, kuri taip pat buvo naujokė ir turėjo importo licencijų, buvo pasitelkta siekiant išvengti tiesioginio ryšio tarp S.I.M.B.A. ir Italijos naujokių, turint omenyje, kad naujoko vykdomas bananų importas būtų labiau įtartinas pagal 21 straipsnio 2 dalį, jei bananai būtų perkami tiesiogiai iš tradicinio veiklos vykdytojo, nei tuo atveju, jeigu jie būtų tiesiogiai perkami iš kito naujoko, nes tarp naujokų nedraudžiama perleisti licencijų.

105. Mano nuomone, tai, kad Italijos naujokės neturėjo infrastruktūros bananams saugoti ir gabenti, ir tai, kad prieš importą veiklos vykdytojai buvo susitarę, negali turėti lemiamos įtakos nustatant subjektyviojo elemento buvimą⁵³. Geriausiu atveju šiais faktais galima patvirtinti išvadą dėl kitais faktais pagrįsto subjektyviojo elemento.

106. Tokie patys argumentai yra svarbūs tuo atveju, kai vykdamas kelis sandorius (kaip nagrinėjamieji) dalyvavęs tradicinis veiklos vykdytojas išnaudoja savo importo pagal tarifinę kvotą licencijas ir pats nebegali taikyti lengvatinės muitų normos (kaip Sprendime *SICES ir kt.*). Nors tai galėtų reikšti, kad tradicinis veiklos vykdytojas galėjo būti suinteresuotas įgyti taikant lengvatinę muitų normą importuotų bananų kitomis priemonėmis, tai vis dėlto neturi lemiamos reikšmės. Teise vis tiek galėjo būti piktnaudžiuojama, net jei tradicinis importuotojas nebūtų išnaudojęs savo importo licencijų, o naujokai vis tiek importuotų bananus lengvatiniu muitų tarifu. Pavyzdžiui, tam tikra importo licencija gali būti nepasinaudota dėl vėlavimo gabenant ar dėl netikėtai sumažėjusios paklausos. Šios aplinkybės galėjo būti nenumatytos kuriant ir įgyvendinant piktnaudžiavimo schemą.

107. Todėl darau išvadą, kad Sprendime *SICES ir kt.* išdėstytos gairės taikomos ir šioje byloje.

Reglamento Nr. 2988/95 4 straipsnio 3 dalis (3 klausimas)

108. Reglamentas Nr. 2988/95 taikomas tik veikoms, kurios turi (ar turėtų) poveikį Europos Sąjungos biudžetui, įskaitant prarastas pajamas⁵⁴.

109. Reglamento Nr. 2988/95 4 straipsnyje iš esmės nustatytos administracinės priemonės, kurių reikia imtis nustačius pažeidimą. Tačiau jame konkrečiai numatytas atsisakymas suteikti pranašumą ar naudos panaikinimas, jei padaroma veiksmų, kurių pagrindinis tikslas yra įgyti taikytinai ES teisei prieštaraujantį pranašumą (Teisingumo Teismo praktikos piktnaudžiavimo teise srityje objektyvusis elementas) dirbtinai sukuriant pranašumui įgyti būtinas sąlygas (tos praktikos subjektyvusis elementas). Ta konkreiti taisyklė jau buvo įtvirtinta 4 straipsnio 3 dalyje, kai Teisingumo Teismas nustatė piktnaudžiavimo teise nustatymo testo objektyvųjų ir subjektyvųjų elementus.

53 — Žr. šios išvados 74–76 punktus.

54 — Reglamento Nr. 2988/95 1 straipsnio 2 dalis.

110. Jei nustatoma, kad piktnaudžiaujant teise yra pažeidžiama Reglamento Nr. 2362/98 21 straipsnio 2 dalis, mano nuomone, veiksmai, kurie yra piktnaudžiavimas teise, atitinka Reglamento Nr. 2988/95 4 straipsnio 3 dalyje apibūdintą elgesį. Tačiau šios apibrėžtys nėra visiškai vienodos. 4 straipsnio 3 dalis yra konkretnė, nes joje kalbama apie veiksmus, kurie turi ar turėtų žalingą poveikį Europos Sąjungos bendrajam biudžetui arba jos valdomiems biudžetams. Kad veiksmas patektų į Reglamento Nr. 2988/95 taikymo sritį, juo turi būti kenkiama Europos Sąjungos finansiniams interesams⁵⁵. Taip gali būti ne visais atvejais, kai piktnaudžiuojama ES teise.

111. Mano nuomone, tokie veiksmai yra ypatingos rūšies pažeidimai, kaip apibrėžta to reglamento 1 straipsnio 2 dalyje. Todėl, nebent būtų nustatyta kitaip, reikia suprasti, kad nuorodos į pažeidimą Reglamente Nr. 2988/95 aprėpia 4 straipsnio 3 dalyje apibrėžtus veiksmus⁵⁶.

112. Reglamente Nr. 2988/95 daromas skirtumas tarp administracinių nuobaudų ir administracinių priemonių. Nors 4 straipsnis yra II antraštinėje dalyje („Administracinės priemonės ir nuobaudos“), 4 straipsnio 4 dalyje aiškiai nustatyta, kad tame straipsnyje įtvirtintos priemonės nėra nuobaudos. Pagal 4 straipsnio 3 dalį pažeidimą padariusiam asmeniui sutrukdoma gauti naudos, kuria daroma žala ES biudžetui, arba, jeigu jau gauta, ji panaikinama. Prievolė grąžinti naudą šiuo atveju nėra nuobauda. Ši prievolė grindžiama tiesiog tuo, kad įgyta nauda – tai mokėjimas, kuris neturėjo būti atliktas, nes pagal ES teisę tokiai naudai gauti būtinos sąlygos buvo sukurtos dirbtinai⁵⁷. Eksporto grąžinamųjų išmokų srityje Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad importuotojas, dirbtinai sukuriantis sau sąlygas, kuriomis jie turėtų teisę į eksporto grąžinamąsias išmokas, privalo sumokėti muitus už atitinkamus produktus, ir tai neturi daryti įtakos remiantis nacionaline teise nustatytoms nuobaudoms pagal administracinę, civilinę ar baudžiamąją teisę, jeigu jos taikomos⁵⁸. Jis laikėsi tokios pačios pozicijos ir kitose srityse⁵⁹. Mano nuomone, tomis priemonėmis iš esmės siekiama išieškoti tam tikras sumas, kurios turėjo, bet nebuvo sumokėtos į ES biudžetą arba kurios buvo neteisėtai išmokėtos iš biudžeto. 4 straipsnio 3 dalyje nustatytos konkrečios priemonės, kurių reikia imtis ten apibrėžto ypatingos rūšies pažeidimo atveju.

113. Ar yra pažeidimas, priklauso nuo to, ar buvo pažeista kita ES teisės nuostata, ne Reglamentas Nr. 2988/95, ir ar taip padaryta žalos ES biudžetui. Teisingumo Teismas nubrėžė paraleles konstatavęs, kad tokiam pažeidimui ištaisyti taikomos administracinės priemonės, kaip apibrėžta 4 straipsnyje, turi turėti pagrindą ir kituose (sektorių) teisės aktuose ir negali būti grindžiamos vien Reglamentu Nr. 2988/95⁶⁰. Priėmęs šį sprendimą Teisingumo Teismas pritaikė 2 straipsnio 2 dalį, kurioje kalbama apie *administracines nuobaudas*, *administracinėms priemonėms* pagal 4 straipsnį. Be to, jei ES teisės aktų leidėjas neįtvirtino tokių taisyklių, Teisingumo Teismas konstatavo, kad valstybės

55 — Konkretaus, lengvai įvertinamo finansinio poveikio neturintys pažeidimai vis dėlto gali padaryti didelę žalą Europos Sąjungos finansiniams interesams: žr., pavyzdžiui, Sprendimo *Chambre de commerce et d'industrie de l'Indre*, C-465/10, EU:C:2011:867, 47 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką.

56 — Tiesą sakant, pirminiame dabartinio Reglamento Nr. 2988/95 pasiūlyme nustatant taikymo sritį buvo išskirta sukčiavimas, piktnaudžiavimas ir kitoks Bendrijos įplaukas, pagalbos, subsidijų ar kitos naudos suteikimą reglamentuojančiose taisyklėse nustatytų prievolių nevykdymas. Jie kartu pavadinti „pažeidimais“. To pasiūlymo 3 straipsnio 1 dalyje piktnaudžiavimas teise apibrėžtas kaip „veiksmas, kuriuo siekiama įgyti netinkamą pranašumą imantis fiktyvių ar dirbtinių priemonių, kad susiklostytų sąlygos, formaliai atitinkančios teisės aktus, bet neturinčios jokio tikrojo ekonominio tikslo ir prieštaraujančios svarbaus Bendrijos teisės akto tikslui“. Žr. pasiūlymą dėl Tarybos reglamento (EB, Euratomas) dėl Bendrijos finansinių interesų apsaugos, COM(94) 214 galutinis.

57 — Sprendimo *Christodoulou ir kt.*, C-116/12, EU:C:2013:825, 67 punktas ir jame nurodyta teismo praktika. Teisingumo Teismas anksčiau laikėsi tokios pačios pozicijos byloje, kuriai Reglamentas Nr. 2988/95 nebuvo taikomas *ratione temporis*: *Emsland-Stärke*, EU:C:2000:695, 56 punktas.

58 — Žr. Sprendimo *Christodoulou ir kt.*, EU:C:2013:825, 68 punktą.

59 — Žr., pavyzdžiui, Sprendimo *Pometon*, C-158/08, EU:C:2009:349, 29 punktą (dėl dempingo ir laikinojo įvežimo perdirbti procedūros).

60 — Žr. 2014 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *Somvaio*, C-599/13, EU:C:2014:2462, 37 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką.

narės taip pat turi teisę palikti galioti ar priimti nuostatas šioje srityje dėl tokių veiklos vykdytojų, jei tokių nuostatų reikia siekiant kovoti su sukčiavimu ir jeigu jos atitinka ES teisės bendruosius principus, Reglamente Nr. 2988/95 nustatytus bendruosius principus ir bendrąsias kitiems veiklos vykdytojams taikomas ES sektorių taisykles⁶¹.

114. Kartu tais atvejais, kai nustatyta piktnaudžiavimo praktika, Teismas yra apskritai pritaręs (taip pat byloje, kuriose jis vadovavosi Reglamento Nr. 2988/95 4 straipsnio 3 dalimi), kad reikia įvertinti situaciją, kuri būtų susiklosčiusi, jei nebūtų vykdomi piktnaudžiavimo praktiką sudarantys sandoriai⁶².

115. Man nėra visiškai aišku, kaip Teisingumo Teismo praktiką dėl būtinybės numatyti atskirą teisinį pagrindą *administracinėms priemonėms* (jei tai teisingas aiškinimas⁶³) reikėtų derinti su Reglamento Nr. 2988/95 4 straipsnio 4 dalimi ir 2 straipsnio 2 dalies formuluote, kur nustatyta ta išankstinė sąlyga *administracinėms nuobaudoms* ir taip atsižvelgiama į bendrąjį *nulla poena sine lege* principą. Manychiau, kad nuobaudos skyrimas nėra tas pats, kas piktnaudžiaujant ar kitomis priemonėmis neteisėtai gautos naudos susigrąžinimas, todėl jo nereikia apibūdinti nustatant tokias pačias sąlygas. Tačiau atrodo, kad čia neverta išsamiau nagrinėti šio klausimo.

116. Bet kuriuo atveju tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamosios šioje byloje, kai nustatoma, kad piktnaudžiaujant teise pažeista Reglamento Nr. 2362/98 21 straipsnio 2 dalis, manau, kad tradicinis veiklos vykdytojas įgyja netinkamos naudos, kuria daroma žala ES biudžetui, kaip apibrėžta Reglamente Nr. 2988/95, jei muitai pagal lengvatinę muitų normą, kurią taikant buvo importuoti bananai, buvo mažesni už muitus, kuriuos veiklos vykdytojas mokėtų, jei pats importuotų tuos bananus. Jei atlikus tarpiniu skaičiavimus skola muitinei išlieka, nesurinktus muitus galima išieškoti remiantis Bendrijos muitinės kodeksu (ir, jei tinka, kitais nacionalinėje teisėje įtvirtintais pagrindais). Tai turėtų vykti remiantis Reglamente Nr. 2988/95 nustatytomis bendrosiomis taisyklėmis.

Išvada

117. Atsižvelgdama į išdėstytus argumentus, manau, kad Teisingumo Teismui į *Corte Suprema di Cassazione* (Italija) prašymą priimti prejudicinį sprendimą turėtų atsakyti taip:

- 1998 m. spalio 28 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 2362/98, nustatančio išsamias Tarybos reglamento (EEB) Nr. 404/93 dėl bananų importo į Bendriją įgyvendinimo taisykles, 7 straipsnio a punktą ir 8 straipsnio 4 dalį reikėtų aiškinti kaip reikalaujančias, kad veiklos vykdytojai vykdytų veiklą savo sąskaita, kad būtų įregistruoti kaip naujokai ir išsaugotų šį statusą. Veikimą „savo sąskaita“ reikėtų aiškinti kaip reiškiantį, kad veiklos vykdytojai turėtų veikti savo tikslais ir prisiimti komercinę riziką.
- Pagal Reglamento Nr. 2362/98 21 straipsnio 2 dalį iš esmės nedraudžiama parduoti bananus trečiojoje šalyje ar parduoti atgal juos importavus, net jei tokie sandoriai vyktų pagal tinkamai įregistruotų tradicinių veiklos vykdytojų ir naujokų išankstinį susitarimą. Tačiau tokie sandoriai vertinami kaip piktnaudžiavimas teise, jeigu jie buvo vykdomi fiktyviai siekiant pagrindinio tikslo gauti naudos taikant lengvatinę muitų tarifą. Tikrindamas, ar piktnaudžiaujama teise, nacionalinis

61 — Žr. Sprendimo *SGS Belgium ir kt.*, C-367/09, EU:C:2010:648, 40 punktą. Tokia išvada yra grindžiama tuo, kad pagal SESV 325 straipsnio 2 dalį „valstybės narės prieš Sąjungos finansiniams interesams kenkiantį sukčiavimą imasi tų pačių priemonių, kurių jos imasi prieš savo pačių finansiniams interesams kenkiantį sukčiavimą“.

62 — Žr., pavyzdžiui, Sprendimo *Halifax ir kt.*, C-255/02, EU:C:2006:121, 98 punktą (nesiremiama Reglamentu Nr. 2988/95) ir Sprendimo *Pometon*, EU:C:2009:349, 27–30 punktus (remiamasi Reglamentu Nr. 2988/95 4 straipsnio 3 dalimi, kalbant apie piktnaudžiavimo pasekmes, bet neminint, kad reikia atskiro nagrinėjamų administracinių priemonių teisinio pagrindo).

63 — Tokią teismo praktiką taip pat būtų galima aiškinti taip: esant aiškiam teisiniam pagrindui susigrąžinti pagal šiuo konkrečiu atveju taikomus teisės aktus, reikia taikyti konkretesnį teisinį pagrindą, o ne Reglamento Nr. 2988/95 4 straipsnyje įtvirtintą bendrąją nuostatą. Tačiau toks atskiras teisinis pagrindas nebūtinai yra. Be to, mano nuomone, nėra savaiame suprantama (nepaisant 5 konstatuojamosios dalies), kad norint išieškoti netinkamai gautą naudą aplinkybėmis, kurios kitais atvejais patektų į Reglamento Nr. 2988/95 taikymo sritį, toks atskiras teisinis pagrindas yra būtinas.

teismas turėtų atsižvelgti į visus bylos faktus ir aplinkybes, įskaitant komercinius sandorius prieš nagrinėjamą importą ir po jo. Kompetentingas nacionalinis teismas visų pirma privalo ištirti sandorių pobūdį, struktūrą ir įvairių šalių santykius, kad nustatytų, ar visa sandorių seka būtų įvykusi, jei nebūtų buvę naudinga mokėti mažesnę muitą.

- Jei nustatoma, kad piktnaudžiaujant teise yra pažeidžiama Reglamento Nr. 2362/98 21 straipsnio 2 dalis, veiksmai, kurie yra piktnaudžiavimas teise, atitinka 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos 4 straipsnio 3 dalyje apibūdintą elgesį. Kai tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamosios šioje byloje, yra nustatoma, kad piktnaudžiaujama, tradicinis veiklos vykdytojas įgyja neteisėtos naudos, kuria daroma žala ES biudžetui, kaip apibrėžta Reglamente Nr. 2988/95, jei muitai pagal lengvatinę muitų normą, kurią taikant buvo importuoti bananai, buvo mažesni už muitus, kuriuos veiklos vykdytojas mokėtų, jei pats importuotų tuos bananus. Jei atlikus tarpinius skaičiavimus skola muitinei išlieka, nesurinktus muitus galima išieškoti remiantis Bendrijos muitinės kodeksu (ir, jei tinka, kitais nacionalinėje teisėje įtvirtintais pagrindais). Tai turėtų vykti remiantis Reglamente Nr. 2988/95 nustatytais bendrosiomis taisyklėmis.